

Náboženstvo

a

súčasnosť

/ Nas /

3 / 1982

Obsah:

- Slovensko, čo robíš so svojim krstom?	2
- Návšteva Sv. Otca vo V. Británii	4
- Akú špiritualitu potrebujú slovenskí veriaci v rokoch 80-tych?	7
- Utiekať sa k Patrónke nášho národa	9
- Ako nás súdias	10
- K aktuálnym otázkam náboženskej politiky	11
- Aktuality z domova	12
- Aktuality zo zahraničia	16

SLOVENSKO, ČO ROBÍŠ SO SVOJÍM KRSTOM ?

Sv.Otec Ján Pavol II. pri svojej návšteve Francúzska v jednom zo svojich verejných príhovorov zvolal:"Francúzsko, čo si urobilo so svojim krstom?" Francúzsko bolo od stáročí hrdé na to, že "La France" je prvorodenou dcérrou Cirkvi.

Výrok Sv.Otca v nás spontánne prebúdza obraz Slovenska. Slovensko patrí medzi prvé pokrstené slovanské národy v strednej a východnej Európe. Sv.Cyril a Metod začínali svoje dielo na slovenskom území. Prvé biskupstvo v strednej Európe medzi Slovanmi bolo v Nitre, zriadené pred tisícstom rokmi. Až potom sa kresťanstvo šírilo do Čiech, do Poľska, do Kyjeva a ďalej.

Slovensko sa z odilo ako národ z evanjelia. Prvé slová, zaznačené v našej reči, boli z evanjelia sv.Jána:"Na počiatku bolo Slovo...". S kresťanstvom začína naše písomníctvo a naša kultúra. Od tej chvíle bolo Slovensko posiate kostolmi, božími mukami, sochačmi svätých a pútnymi miestami. Stalo sa krajinou kresťanských škôl, sirotíncov a nemocníc, krajinou kresťanského umenia a literatúry, krajinou kresťanských univerzít. Slovenské deti sa krstom stávali deťmi božími - vychovávané Cirkvou v duchu evanjelia, živené eucharistiou, sprevádzané v živote i smrti Kristovými kňazmi.

Kresťanské Slovensko vedelo, čomu žije a kam sa ubera. Ne bol stádom - bol kresťanským národom. Čo aký ťažký bol jeho život, slovenské matky vedeli, čo bude v živote oporou ich detí - modlitba a vernosť Bohu. Národ bol národom a rodina rodinou, pretože všetkých spájal Boh a Kristov kríž. Vianoce a Veľká noc boli veľké sviatky národa, sviatky obnovy života. Modlitba otca a matky sprevádzala deti do života, modlitba bola posledným slovom pri zomieraní, v hlbokom zážitku posvätnosti a tajomstva života.

Od chvíle, čo sme sa zrodili z evanjelia a stali sme sa národom, prešlo tisícstvo rokov. Iali by sme sa na chvíľu zastaviť - každý a všetci. Aj nás by sa mohol opýtať nástupca Petrov: "Slovensko, čo robíš so svojím krstom?" Slovensko, žiješ zo svojho krstu? Žiješ z Boha? Žiješ z evanjelia? Alebo žiješ len z múky a mäsa? Čím sú tvoje deti? Sú božie? Alebo sú len potomkami opice? Si stále národom? Alebo sa stávaš ^{sa} stádom? Ideš za pravdou, alebo žiješ zo lží? Vieš čo je Láska, alebo vraciaš k inštinktom? Cítiš úctu voči posvätným zdrojom života, alebo ti je všetko už len biologiou? Žiješ ešte z posvätna, alebo ti nebo i zem zovšedneli? A kam kráčaš?

Do večnosti? Do Božej večnosti? Alebo do ničoty, do zeme nepochovanej? Ale ešte potom obstojíš na súde??

Rodičia, k čomu vychovávate svoje deti? K blahobytu? Aj za cenu, že sa zrieknú živého Boha? Nebojíte sa, že vás Boh zaprie, keď ho vy zapriete? Aké deti vychováte bez krstu, alebo aj s krstom, ak sa zaň hanbíte? Aké manželstvá a rodiny založíte, ak sa nezrodia z Boha a pred jeho oltárom? Kam sa chcete vrátiť? Tisíc rokov dozadu? K pohanstvu? A čo od toho očakávate? Aby bol znova človek človeku vlkom, a aby znova nevedel, načo žije? Počuli ste niečo o svedomí? Počuli ste o radostnom živote v Bohu, ktorý je Pôvodcom i nádejou človeka? Ktorý tak miloval svet, že svojho vlastného Syna vydal, aby nik, kto v neho verí, nezahynul, ale mal večný život?

Slovensko! Aj teba Boh miloval! Aj za teba vydal svojho Syna, aby si nezahynulo, ale malo život naveky! Kristus ťa má stále rád! Vráť sa k nemu a drž sa jeho kríza! Čisti sa a zmier sa s Bohom. On nám všetkým odpustí, všetkých príjme a všetkých objíme, aj marnotratných synov! Kristus vo svojej Cirkvi čaká na každého. Vráťme sa do jeho rodiny, ktorá je rodinou Božou!

Ale Slovensko, ty zostávaš vo svojom srdci verné svojmu krstu a svojmu dejinnému poslaniu. Popri slabosti niektorých, proti hluku niekolkých platených tisícov, ktorí si dočítavajú odvahu krikom, že niet Boha, máš státisíce synov a dcér, ktorí zostávajú verní svojmu krstu, krstu Slovenska. Od najstarších, ktorí sa už takmer dotýkajú večnosti a modlia sa za národ, cez obety chorých, cez matky a otcov, ktorí si uvedomujú, že je medzi nimi Boh a že žijeme z jeho daru, až po mladých, ktorí hľadajú, premenňajú, študujú a modlia sa a akoby nanovo objavujú zázrak viery i šťastný spoločný život lásky cez Cirkev. Na vás všetkých, matky, otcovia, chlapci a dievčatá, je Slovensko hrdé! Je hrdé na váš postoj i na vašu vieru, na vašu odvahu, na vašu jednotu v nádeji a v láske! Slovensko je hrdé na svojich obetavých a verných kňazov! Je hrdé na Levoču, Mariánsku i Šaštín. Nie, Slovensko nepošľapalo svoj krst! Žije z neho a rozvíja ho! Žije z kmeňa kresťanstva, do ktorého bolo zaštepené pred tisícstom rokmi spolupatrónmi Európy sv. Cyrilom a Metodom. Žije z kmeňa Cirkvi, ochraňované Sedembolestnou Matkou Kristovou. Žime z tohto kmeňa! A oživujme druhých! A majme na mysli Pánove slová: "Ja som s vami po všetky dni!"

Návšteva Sv.Otca vo Veľkej Británii a čo jej predchádzalo.

Z apoštolských cest Sv.Otca Jána Pavla III., ktoré ako Najvyšší Pastier Všeobecnej Cirkvi vykonal a v budúcnosti vykoná, bude mať vždy popredné miesto cesta do Veľkej Británie. Cesta sa uskutočnila v dňoch 28. mája až 2. júna 1982.

Už ohlásenie cesty v lete 1980, t.j. skoro dva roky pred jej uskutočnením bolo neobvyklé. A opatrné bolo i vyhlásenie kráľovny Alžbety II., ktoré zakrátko nasledovalo, že Sv.Otec prijme, ak bude v tom čase doma. Zo strany niektorých protestantských extrémistov sa ozývali silné hlasy proti návšteve.

Katolíkov je v Anglicku a Walese vyše 5 miliónov a v Škótsku 800 000. Tvoria teda viac ako 10 % obyvateľstva / mnohí z nich sú pôvodom Íri/. Pre nich návšteva mala byť vrcholným prejavom vernosti Sv.Otcovi a apoštolskej stolici, ktorú predchádzajúce generácie preukazovali hrdinským spôsobom, v mnohých prípadoch vlastnou krvou. Preto pod vedením svojich biskupov chceli sa na túto udalosť duchovne čo najlepšie pripraviť.

Ale aj iné udalosti prípravu cesty veľmi priaznivo ovplyvnili. Tak v novembri 1980 Sv.Otec prijal na oficiálnej audiencii britskú kráľovnú Alžbetu II. a jej manžela Filipa. Ďalej počas svojej apoštolskej cesty po Afrike na jesenn 1980 sa Sv.Otec stretol v hlavnom meste Ghany Akkre s arcibiskupom primasom Robertom Runciem, ktorý ho do Veľkej Británie pozval v mene Anglikánskej cirkvi. A v januári 1982 boli nadviazané plné diplomatické styky medzi Sv.Stolicou a Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska.

Extrémni protestanti, vední severoírskym duchovným Ianom Peysleym usporiadali niekoľko demonštrácií proti pápežovej návšteve. V Liverpoole dokonca prerušili kázeň, ktorú v tamojšej anglikánskej katedrále mal arcibiskup Runcie a vyhlásili ho za zradcu.

Avšak pripravovanú cestu vážne ohrozil vojnový konflikt, ktorý vypukol v južnom Atlantiku medzi Veľkou Britániou a Argentínnou. Katolícki biskupi, ale i predstaviteľia Anglikánskej cirkvi i občianskych vrchností naliehali, aby sa cesta uskutočnila.

Tu sa ukázalo veľké srdce Sv.Otca. V sobotu 22. mája vo Vatikáne slúžil spolu s dvomi britskými a tromi argentínskymi kardinálmi sv.omšu. V kázni počas nej odsúdil vojnu, ktorá má vždy za následok ničenie a smrť nevinných ľudí a vyzval k urovnaniu sporu. Cesta bola potvrdená až v utorok 25. mája, t.j. tri dni pred jej uskutočnením. Zároveň bolo oznámené, že Sv.Otec v dňoch 11. a 12. júna navštívi Argentínu.

Ján Pavol II. prišiel do Veľkej Británie v čase, keď prebiehal vojnový konflikt ako pútnik mieru. Už na letisku pri privítaní vojvodom z Norfolku, ktorý je už dávno pokladaný za laického predstaviteľa katolíkov, hovoril o svojom žiali nad vojnou a pri každej príležitosti nabádal k modlitbám za spravodlivý mier a obete na oboch stranách konfliktu. Jeho posolstvo mieru bolo najviac zvýraznené v kázni počas sv.omše na Turíčnu nedelu 30. mája v Coventri. Mesto Coventri bolo počas II. svetovej vojny skoro celkom zničené a doteraz uchováva rumovisko zničenej anglikánskej katedrály. Vedľa nej teraz stojí nová katedrála, postavená za medzinárodnej spolupráce. Tu Sv.Otec postavil do protikladu vojnu a mier v symboloch oboch katedrál. Zdôraznil, že zbrane, ktoré sú teraz k dispozícii robia vojnu absolútne neprijateľnou.

Cesta Sv.Otca mala výlučne pastoračný charakter: hlásal slovo Božie, slúžil sv. omše, udeloval sviatosti. Navštívil mestá Londýn, Coventry, Liverpool, Manchester, York v Anglicku, Edinburg a Glasgow v Škotsku a Cardiff vo Walese. Vo Westminsterskej katedrále v Londýne povedal, že prichádza ako viditeľné znamenie jednoty

cirkvi v pokornej láske kajúcneho rybára. Počas sv. omše udelil sviatost krstu. Po návšteve kráľovny Alžbety II. v jej sídle išiel do druhej katolíckej katedrály v štvrti Southwark, kde mal sv. omšu pre chorých a telesne postihnutých, pri ktorej udeloval sviatost pomazania chorých. Na svätočný Zoslanie Sv. Ducha počas sv. omše v Coventry udelil sviatost birmovania osobám rôzneho veku a pleti. V ten istý deň v Liverpoole kázal o svätosti zmierenia a nasledujúci deň v Manchestri udeloval sviatost knazstva a v Yorku asistoval pri uzavíraní manželstva, v Cardiffe udeloval prvé sv. prijímanie. V druhý deň návštevy po návrate z Canterbury slúžil sv. omšu na slávnom štadione vo Wembley. Krátka návšteva v Škótsku predstavovala vrchol spontánneho nadšenia. Keď pri stretnutí s mládežou v Edinburgu Sv. Otec zamával s palicou, ktorú nosili starí škotski pastieri a ktorú tam dostał ako dar, nadšenie nepoznali hraníc. Pri sv. omši v Glasgow, na ktorej sa zúčastnilo 300 000 ľudí, Sv. Otec povedal, že "toto je deň, čo učinil Pán". Poukázal na vrásky na čele Cirkvi v Škótsku a vyslovil nádej na lepšie časy.

Ale cesta Jána Pavla II. má veľký ekumenický význam. Sv. Otec prišiel ako posol kresťanskej jednoty. Najprv navštívil kráľovnú Alžbetu II. ako hlavu anglikánskej cirkvi / a nie ako hlavu štátu / a v predvečer sviatku Zoslania Sv. Ducha navštívil arcibiskupa canterburského a primasa Anglikánskej cirkvi Roberta Runcieho v jeho sídle. Spolu s ním a so zástupcami iných kresťanských spoločenstiev sa zúčastnil ekumenickej pobožnosti v tamojšej katedrále. Keď prechádzali ulicami staroslávneho mesta Canterbury stáli vedľa seba alebo sa spolu modlili, nevdojak sa natískala myšlienka, že tu ide o okamžik, na ktorý čakali storočia. Čítania zo Sv. Písma, homilia, ale najmä bozk pokoja medzi anglikánskymi biskupmi a Sv. Otcom a arcibiskupa Runcieho s katolíckymi biskupmi, za spevu hymny Te Deum, tomu nasvedčoval. Obnovenie krsrtných slubov bolo vlastne aktom jednoty. Nakoniec sa obaja spoločne pomodlili na mieste mučeníckej smrti sv. Tomáša Becketta /r. 1170/ a potom podpisali spoločné vyhlásenie. Na pobožnosti sa aktívne zúčastnil aj následník tronu princ Karol. Došlo tiež k stretnutiu so zástupcami iných kresťanských spoločenstiev, dojimavosť z ktorého nebola o nič menšia.

Ekumenické stretnutie bolo aj v anglikánskej katedrále v Liverpoole, ktorého sa zúčastnilo viac ako 500 zástupcov rôznych kresťanských spoločenstiev. A keď Sv. Otec odchádzal z katedrály, anglikánski veriaci sa modlili litanie za pápeža. V Škótsku hlava Presbyteriánskej cirkvi - moderátor, povedal, že "za otvoreného vojnového konfliktu prichádza Vaša Svatosť s posolstvom pokoja a zmierenia podľa Sv. Písma". Okrem úradného stretnutia moderátor prišiel za Sv. Otcom i súkromne.

Význam cesty Sv. Otca do Veľkej Británie vynikne ešte viac, keď sa umiestni do dejinného rámca osudov Cirkvi v tejto krajine.

Kresťanstvo prenikalo na Britské ostrovy už počas rímskej nadvlády, ale vpád Anglov a Sasov jeho šírenie načas zastavil. Veľký úspech dosiahla misia sv. Augustína, vyslaná pápežom Gregorom Veľkým. Tento prišiel aj so svojimi mníchmi v r. 595 do Canterbury, ktoré sa takto stalo strediskom kresťanstva v krajine.

Oddelenie Cirkvi v Anglicku od Apoštolskej stolice rímskej sa odohralo v r. 1534, keď kráľ Henrich VIII. sa dal vyhlásiť za hlavu cirkvi po tom, čo mu pápež Klement VII. odoprel anulovať manželstvo s Katarínou Aragónskou. Kráľ ako zradcov treštal smrťou tých, čo to odmietli uznáť /tak boli popravení jeho kancelár Tomáš Morus, biskup Ján Fisher a mnohí iní/, zároveň však upálením treštal tých, čo prijali Lutherove náuky. Jeho arcibiskup canterburský a primas cirkvi Cranmer mu všetko schvaloval. Po smrti kráľa, za vlády nedospelého Eduarda VI. /Henrichovho syna z 3. manželstva/, bol uvedený v krajinie úradne protestantizmus, Cranmer odpadol od katolíckej viery a položil základy anglikánskej cirkvi. Za vlády Márie /z 1. manželstva/

Anglicko sa načas vrátilo do jednoty s Rímom, ale po istom čase obnovila otcove ostré zákony proti protestantom. Asi 300 ľudí dala upáliť, za čo neskôr dostala titul Krvavá. Vtedy bol upálený i Cranmer, ktorý pred smrťou odmietol pápeža a označil ho za Anti-Krista.

Po smrti Márie nastúpila na trón Alžbeta /Henrichova dcéra z 2. manželstva/. Tá zákonmi ustanovila Anglikánsku cirkev /formou katolícka, ale duchom protestantská/ a násilím zaviedla takto ustanovenú cirkev pre všetkých. Boli vydané rôzne protikatolícke zákony /napr. bolo ľažko trestané, až smrťou, počúvanie sv.omše, smrťou sa trestalo prijatie alebo udelenie rozhrešenia od katolíckeho knaza/. Toto obdobie trvalo až do konca 18. storočia, počas ktorého mnoho katolíkov rôzneho veku i vrstiev vydali krvavé svedectvo vernosti katolíckej viere a pápežovi / medzi nimi sv.Edmund Campion,SJ, ktorý bol na knaza vysvätený v Prahe v r.1578 a tam istý čas pracoval/. Protikatolícke a protipápežské cítenie bolo priam pestované a prešlo akoby do národnnej povahy. / V litániach bola napr. vložka "Cd biskupa rímskeho a všetkých jeho chavností Dobrý Bože osleboď nás"/. Ako je dosť dobrý každý kamen hodit na psa, tak bola každá zámenka vhodná na obvinenie katolíkov. Katolíkom sa napr. pripisoval bez najmenšieho dôkazu veľký požiar Londýna v r.1666, o čom svedčí i zachovery nápis na Pamätníku pri Londýnskom moste. Heslo "no popery - žiadne pápežstvo" bolo počut' veľmi často. Ale ani za veľmi ľažkých podmienok katolícka cirkev nikdy nezanikla, vždy tam boli knazi a laici, ktorí žili svoju vieri a v nej i zomierali.

Po istom uvoľnení v čase a po vojne s americkými kolóniami a najmä po francúzskej revolúcii, katolíci boli v r.1829 zrovнопrávnení. Prišlo obdobie novej jari. Aktivita sa prejavila v raste počtu katolíkov, v stavbách kostolov po celej krajinе a prílevom konvertitov. Zo známejších sú to Juraj Spencer, predok a príbužný manželky terajšieho následníka tronu Diany Spencerovej, J.H.Newman, Fáber, Manning. J.H.Newman považoval ako mladík pápeža za antikrista. Bol to muž veľmi vzdelaný a zbožný. Pri štúdiu cirkevných otcov nevedel si odpovedať, či môže byť v anglikánskej cirkvi spasený. Ďalším štúdiom, dobrým príkladom, ale najmä pôsobením milosti Božej stal sa katolíkom.

V r.1850 bola zriadená katolícka hierarchia /dovtedy cirkev spravovali len apoštolskí vikári/ na čele s arcibiskupom westminsterským. Reakcia na tento akt bola vlna verejných protestov po celej krajinе, proti - ako to nazvali - pápežskej agresii. Do akcie sa zapojil i vtedajší ministerský predseda lord John Russel. V tom čase na istej slávnosti boli spálené figúry pápeža, arcibiskupa kardinála westminsterského a dvanásť novovymenovaných biskupov. Vtedy vládlo presvedčenie, že kto si váži dejiny krajinu a cíti sa Angličanom, nemôže byť katolíkom.

Ale rast katolíckeho života sa nedal zastaviť. Na prelome sto-ročia si katolíci postavili veľkolepú westminsterskú katedrálu, ktorá sa stala materským chrámom katolíkov Anglicka.

Katolícka cirkev v Anglicku predstavuje živé spoločenstvo už pevne zakotvené v tele národa. A návšteva Sv.Otca dala podnet k nádeji do budúcnosti. Cesta Sv.Otca ako to vyjadril arcibiskup westminsterský kardinál Basil Hume, bola pútou lásky a festivalom priateľstva. Na poli ekumenickom, pokračoval kardinál ďalej, bude koncom obdobia vzájomného odstupu a dá podnet k novým realistickým akciám.

Angličania ako národ prevažne nábožensky ľahostajní prijali Sv.Otca veľmi srdečne, takže protesty extrémistov skoro úplne zanikli. Videli v ňom náboženského vodec, ktorého slovo očarujúco zachytáva veľmi mnohých. Nenávist a hriechy spôsobili v minulosti rozdelenie a veľké krivdy. A láska prekonala to, čo ešte len nedávno sa zdalo nemožným.

Akú spiritualitu potrebujú slovenskí katolíci v rokoch 30-tych?

Možno, že "spiritualita" nie je najvhodnejšie slovo, už preto, že v Cirkvi legálne bolo a je mnoho spiritualít a nemožno povedať, že jedna je lepšia ako druhá. Možno, že by bolo lepšie hovoriť o "duchovnej orientácii" alebo dokonca o "konceptii náboženskej činnosti". To isté - čiastočne čudzími výrazmi - je "konцепcia katolíckej akcie" či dnešnou terminológiou "laického apoštola". Ale ani to nie je celkom výstižné, lebo tu nám ide o konceptiu a jej duchovný základ pre celú slovenskú cirkev, nielen pre laikov.

Spiritualita, ktorú potrebujeme, by sa mohla nazvať kristoekleziocentrická.

AK milujeme Krista, nemôžeme nemilovať jeho mystické Telo - Cirkev. Jej relatívne homogénou časťou /homogénna jazykom, spoločenskými podmienkami, mentalitou/ je miestna slovenská cirkev. Ne-hľadiac na všetky jej nedostatky, táto slovenská cirkev je naša matka, je to Kristus, ktorého sme údmi práve prostredníctvom tejto miestnej cirkvi. Preto ju nemôžeme nemilovať napriek jej chybám, nemôžeme sa nezaujímať o jej osud, nou pohrádať, od nej sa dištančovať, jej sa zrieť, nech by bola hociako biedna. Keby sme sa jej zriekali, zriekali by sme sa samého Krista. Je to podobné ako máme len jednu pravú telesnú matku a sme jej zaviazaní vďačnosťou a pomocou, nech by bola hociako hriešna.

Táto láska nám však nesmie brániť vidieť ju takú aká je, ba naopak táto láska nás má viest k tomu, aby sme túžili poznáť jej reálny stav čo najúplnejšie, čo najobjektívnejšie. Ani si ju nemáme prikrášľovať, nasadzovať si ružové okuliare, alebo strkať hlavu do piesku ako pštros z obavy, že sa azda pohoršíme nad jej spoznanými tieňmi.

A keď sa zahľadíme s otvorenými očami a s milujúcim srdcom na túto slovenskú cirkev, zistíme, že sa nachádza v smrteľnom nebezpečenstve. V 50-tych rokoch nepriateľ túto časť mystického Tela Kristovho brutálne bil a okyptoval, ale v poslednom desaťročí prešiel na nebezpečnejšiu taktiku: vkladá nenápadne /po malých dávkach/ jed do tohto duchovného organizmu, otravuje ho a stupen otravy je už veryký! Alebo lepšie povedané: nepriateľ podrobuje tento duchovný organizmus akejsi transfúzii a premývaniu mozgu /Brainwashing/, v dôsledku čoho organizmus navonok zostáva, ale bude to niečo iné, už nie časť cirkevi Kristovej! Inak povedané: hrozí heréza a schizma, a to s tým cielom, aby táto vetva na strome Cirkvi odumrela a mohla sa potom ľahko odpíliť, aby nakoniec táto miestna Cirkev sama seba pochovala alebo slúžila cielom celkom opačným.

Keď totó vidíme, čo nám prikazuje láska ku Kristovi?

V prvom rade pačnúť na kolena a vrúcne a kejúcne prosiť Boha o milosrdenstvo za seba aj za celú slovenskú cirkev. Len úpenlivé a pokorné modlitby podporené pŕstom - pokánim, môžu zapôsobiť na Božie srdce.

Ale máme v noci aj Matku, Matku Cirkvi, ktorá navyše ako Sedembolestná je hlavnou patronkou nášho národa. Dnes už nestaci len ju vrúcne prosiť o príhovor, ale je potrebné ukryť sa pod jej plášť - zasvätiť sa jej ako jednotlivci, rodiny, farnosti, duchovné spoločenstvá, diecézy a nakoniec ako celý národ. Vtedy budeme môcť veriť, že Ona nás ako svoje vlastníctvo ochráni a zachráni.

Ale Boh nám dal aj rozum a včlu, aby sme premýšľali, čo by bolo treba urobiť na záchrannu našej cirkevi, a aby sme to neohrozeno robili. Dal nám hlas, aby sme volali na poplach, vyzývali k pokániu, zavracali zo zlej cesty, oddelovali dobro od zla, pravdu od lži, aby maličtí nezahynuli, pretože sa nechávajú viest slepými. Keby sme toto zanedbali a nechali našu cirkev rútiť sa do záhuby - bola by v nás vtedy láska ku Kristovi?

Keby sme zaujali radikálny postoj odsudzovania oficiálnej cirkvi u nás, lebo vraj celá kolaboruje, robí kompromisy, je prehnitá, nechajme ju teda padnúť a budujme novú, čistú cirkev - či by v tom nebola ukrytá pýcha a niečo z mentality všetkých kacírov, ktorí začínali tým, že chceli byť čistí /kathari/, nepoškvrnení, a skončili v oddelení sa od cirkvi ako sektári? Keby sme pokračovali v takejto činnosti i po varovaní z Ríma - či by v tom nebola neposlušnosť, faktická schizma? Je ale vtedy možné hovoriť o láske ku Kristovi?

Alebo keby sme nechceli vidieť a nechceli odhalovať zlo a lož s odôvodnením, že nie sme na to kompetentní niekoho posuďovať a kritizovať, že každý iste vie čo robí a má svoje svedomie - či je to pravá pokora a pravá láska? Pravá láska vyžaduje predsa v pokore napomínať hriešnika k pokániu! Keby sme na všetkých vzťahovali falosne chápanú lásku, neodlišujúc ovce od vlkov, zvodcov a zradcov od slabého a zvedeného, nájomníka od dobrého pastiera, či by sme sa podobali Kristovi, ktorý práve preto skončil na kríži, že odlišoval dobro od zla, pravdu od lži? Neskrývala by sa za takou "láskou" skôr naša zbabelosť, snaha vyjsť so všetkými po dobre, mať pokoj, pokoj už na tejto zemi /pacem in terris/, neupozorniť na seba, nepritiahnúť na seba pozornosť prenasledovateľa? Môžeme byť slabí, ale aspoň to nevydávajme za lásku ku Kristovi! U nás nestačí len lásku vyžarovať na svoje najbližšie okolie a takto chcieť postupne oživit všetko. To azda stačí tam, kde Cirkev môže slobodne pôsobiť v nekresťanskom alebo spohanštenom prostredí. U nás však treba sa brániť úsiliu nepriatelia, ktorý sa riadi zásadou "divide et impera" a plánom postupnej infiltrácie, infikovania jedom, rozkladania a ovládnutia Cirkvi zvnútra.

Môžeme tiež pripodobiť cirkev u nás katedrále s narušenou klenbou.

Prví hovoria: odíďme, zachráňme sa, postavme si novú katedrálu!

Ale zabúdajú, že katedrála môže byť len jedna, niet inéj.

Druhí hovoria: nič nie je vidieť, je to v poriadku, klúd! Venujme sa upratovaniu.

Ale: klenba im raz spadne na hlavu.

Správne je katedrálu zachranovať: postaviť lešenie, podopriť a opraviť klenbu.

Ak teda chceme, aby u nás cirkev prežila, musí sa tých mälo ľudí, čo milujú Krista, zjednotiť a spojenými silami zachraňovať cirkev. V jednote je sila! Potrebu jednoty chápu a zdôrazňujú mnohí... Ale okolo čoho, resp. koho sa zjednotiť? Každá skupina, každé hnutie by chcelo to svoje urobiť základom jednoty. Ale základ jednoty je už daný, nie je slobodne voliteľný! Je to rímsky biskup a s ním spojení biskupi, viditeľná cirkev, podmet cirkevnej legality, všetkých schválených komunít a hnútí, a u nás nateraz jediná legálna štruktúra z hľadiska občianskeho. Preto úloha zní: legálnu cirkevnú štruktúru využívať, znova oživovať, spojenými silami posilňovať, prekvasovať, zameriavať na to, aby sa stala tým, čím má byť.

Musíme si osvojiť - a bratom a sestrám, kňazom aj laikom vnuknúť - ducha hrudnosti, bojovnosti, vnútrocirkevnej aktivity: pravá láska ku Kristovi viedie k totálnemu zaangažovaniu sa za záchranu myštičkého Tela Kristovho, nehľadiac na možné utrpenia a obety. To pravda dokážeme len s Jeho silou. Verme so sv. Pavlom: "Všetko môžem v tom, ktorý ma posilňuje".

Utiekajme sa k Patrónke nášho národa, Sedembolestnej!

Chceme vyzvať našich veriacich bratov a sestry, aby sa viac utiekali k Siedembolestnej Panne Márii, Patrónke Slovenska. Putujme aspoň raz v roku do jej svätyne v Šaštíne, modlime sa, podľa možnosti každý deň aspoň niektorú z modlitieb "Pod Tvoju ochranu sa utiekame" a "Svätý Michal archanjel", ruženec /aspoň jeden desiatok/ a kto cíti v sebe túžbu zasvätiť sa Panne Márii, aj priloženú modlitbu. Možno, že raz, ako to stojí aj v modlitbe, predstaviteľ Cirkvi na Slovensku uskutoční verejné zasvätenie sa slovenského národa Panne Márii.

Matka Sedembolestná, Patrónka slovenského národa, k Tebe sa utiekame v našej úzkosti. Ty z neba vidíš lepšie ako my nebezpečenstvá, v ktorom sa nachádza Cirkev Tvojho Syna v našom národe. Zlý duch pomocou svojich spolupracovníkov útočí na Cirkev zvonku, rozkladá ju zvnútra a snaží sa vyrvat základy viery z duše národa, ktorý jedine vďaka tejto viere prežil jedenásť ľahkých storočí svojej existencie. Uvedomujeme si skrúšene, že do tohoto žalostného súčasného položenia sme sa dostali pre svoje hriechy, pre zlé vlastnosti charakteristické pre mnohých členov nášho národa: sklon k nejednotnosti, nevšímavosť voči potrebám ďruhého, závistlivosť, mamonárstvo, bojazlivosť a podlízavosť voči mocným. Chceme tieto sklonu uvedomele prekonávať, ale cítime a uznávame svoju slabosť. Matka naša, pokorne Ťa prosíme, pomáhaj nám, vypros nám milosť od Tvojho Syna, silu od Ducha Svätého, aby sme vládali zachovať vernosť Cirkvi a Svatému Otcovi, i keby nás to stalo hociaké obete!

Vieme, že len Ty zo všetkých svätých nás môžeš zachrániť pred dorážajúcim satanom, Ty, ktorá si pošliapala hlavu hada, hoci on robil úklady Tvojej pate. Preto Matka naša, aby si nás mohla účinne chrániť a previesť cez toto kritické obdobie našich dejín, chceme sa Ti odovzdať ako vlastníctvo, my, synovia a dcéry slovenského národa, chceme sa Ti zasvätiť. To, čo je Tvoje, Ty si potom určite necháš odňať zlým duchom. Chceme pre toto zasvätenie šíriť porozumenie u našich bratov a sestier, chceme tak vytvárať predpoklady, aby jedného dňa predstaviteľ Cirkvi na Slovensku mohol uskutočniť toto zasvätenie nášho národa Tebe verejne a s podporou väčšiny členov národa. Chceme pripravovať toto celonárodné zasvätenie tým, že sa Ti budeme zasväcovať ako jednotlivci, rodiny, duchovné spoločenstvá, farnosti, biskupstvá. Tak nám Pán Boh pomáhaj na Tvoje orodovanie, naša nebeská Matka a Patrónka! Amen.

+ + +

PIESEŇ VĎAKY /prefácia/ zo slávnosti Sedembolestnej Panny Márie, Patrónky Slovenska./ 15. septembra/ :

Je naozaj dôstojné a správne, dobré a spásonosné vzdávať vďakу vždy a všade tebe, Pane, svätý Otče, všemohúci a večný Bože, a v slávny den prebolestnej Panny spoločne Ťa chváliť, velebiť a oslavovať.

Ved ona vždy preukazovala nášmu ľudu útechu v utrpeniach a pomoc v nebezpečenstvách. Ani teraz neprestáva orodovať za nás a s materinskou láskou sa stará o bratov a sestry svojho Syna.

Preto ju oslavujeme ako patrónku nášho národa a uctievame ju ako našu nebeskú matku. Pod jej ochranou kráčame do nebeskej vlasti, v ktorej si ju už oslávil pri svojom Synovi Ježišovi Kristovi, našom Pánovi.

Preto ťa so všetkými anjelmi a svätými oslavujeme a bez prestania voláme: Svatý, svätý, svätý ...

Ako nás súdia

V posledných 3 - 4 rokoch sa značne zvýšil počet trestných stíhaní pre tzv. marenie dozoru nad cirkvami podľa § 178 tr. zákona. Podľa hrubého odhadu za toto obdobie ich mohlo prebehnuť v celom Československu asi 25 až 30. Niektoré z nich bezpečnosť nedotiahla až pred súd, ukončila ich formálne, alebo iba fakticky v prípravnom konaní. Stíhania sa viedli proti jednotlivcom aj celým skupinám.

Pravdepodobne až archívy raz vydajú svedectvo ohlbších spoločenských príčinach týchto trestných stíhaní, na strane stíhaných aj stíhatel'ov. Spektrum príčin bude nepochybne široké a zrejme sa nebude kryť s našimi štátnymi hranicami. Bude zahrňovať zvýšenú aktivitu stíhaných aj zvýšenú bezradnosť a obavy stíhatel'ov.

Skúsenosti z doterajšieho priebehu stíhaní v celej republike možno zovšeobecniť podľa niekolkých charakteristických znakov.

Skutková aplikácia právnej normy. Skutková podstata § 178 odkazuje na zákon číslo 218/1949 Zb. a vykonávanie predpisov. Podľa nich sa vyžaduje štátny súhlas na duchovenskú a podobnú činnosť. Orgány činné v trestnom konaní rozširujú túto formuláciu na každú činnosť, ktorá má nejaký vzťah k náboženstvu. Z § 178 robia ozajstnú kaučukovú normu. Vychádzajú z toho, že osobitný štátny súhlas je potrebný napr. na spoločnú modlitbu viacerých osôb, spoločné čítanie Svätého Písma, bohoslužby každého druhu, vykonávané v súkromí, požičiavanie náboženskej literatúry vo väčšom množstve, premietanie diafrozitívov alebo filmov s náboženskou tematikou. Ak zistia takúto činnosť bez štátneho súhlasu, zahajujú trestné stíhanie. Pravda, ak by osoby, vykonávajúce takúto činnosť, požiadali cirkevného tajomníka o štátny súhlas, tajomník im ho neudeli.

Vyšetrovacia väzba. Vo väčšine sa doteraz viedlo vyšetrovanie na slobose. V niektorých prípadoch však uvalili na stíhaných vyšetrovaciu väzbu aspon na časť prípravného konania. Vyšetrovacia väzba predsa len zatiaľ neplatí ako pravidlo vo všetkých týchto trestných stíhniach.

Vyšetrovacie orgány. § 178 tr. zákona patrí do tretej hlavy trestného zákona, ktorá obsahuje bežné trestné činy, nie trestné činy proti republike. Podľa toho by mala viest vyšetrovanie verejná bezpečnosť. Vo väčšine prípadov však viedie vyšetrovanie štátnej bezpečnosti, ktorá je určená na vyšetrovanie politických trestných činov.

Právna kvalifikácia skutku. Súdy a vyšetrovacie orgány majú silnú tendenciu stíhať a súdiť obvinených podľa iného paragrafu než 178. Ak to čo len trochu ide, snažia sa právne kvalifikovať činnosť obvinených ako bežnú a hospodársku kriminalitu, napr. nedovolené podnikanie, výtržníctvo alebo ako protištátnu činnosť napr. poburovanie.

Verejnosc pojednávania. Situácia je irá na Slovensku a iná v Čechách a na Morave. Na Slovensku sú pojednávania v zásade verejné, len výnimco sa pojednáva s vylúčením verejnosti, v Českej republike naopak. Vylúčenie verejnosti je niekedy otvorené, inokedy faktické tým, že súd vytýčí pojednávanie do malej pojednávacej siene alebo verejnosc má vstup do siene iba na vstupenky, ktoré vopred obdržia občania, vybraní súdom alebo dokonca iným orgánom. Ak je verejnosc priostená, zamiešajú sa medzi prítomných príslušníci ŠtB v civile.

Zistenie skutkového stavu. Obžaloba a súd sa držia skutkového stavu ľakako hōdostaní v trestnom spise od vyšetrovacích orgánov. Aj keď svedkovia na súde znova vypovedajú a dôkazná situácia sa často javí inak, než v prípravnom konaní. S jedinou výnimkou nie je známy prípad, že by sa súd odchýlil od skutkových zistení bezpečnosti. Súdne

pojednávanie býva iba formálnym zopakovaním obsahu vyšetrovacieho spisu a vynesením rozsudku. Prezumpcia neviny prakticky neplatí. Jedinou výnimkou je odvolacie pojednávanie v trestnej veci Labuda - Kesegová, kedy súd obžalovaných oslobodil. Ale aj v tom prípade slovenský najvyšší súd zrušil oslobodzujúci rozsudok a nariadil vec znova prejednať v inom senáte. Iný senát obžalovaných s istou odsúdil.

Presvedčivost odôvodnenia rozsudku. S formálnym zistovaním skutočného stavu súvisí formálne odôvodnenie rozsudku. S obranou obžalovaných sa súd zaobrá iba zoežne, bez snahy o vnútornú presvedčivosť odôvodnenia. Odôvodnenie rozsudku preberá z veľkej časti odôvodnenie obžaloby.

Obrana s poukazom na čl. 32 Ústavy. Túto obranu súdy odmietajú poukazujúc na ustanovenie zákona čís. 218/1949 Zb. hoci ide o právnu normu nižšieho stupňa než je Ústava. Medzi článkom 32 Ústavy, ktorý zaručuje náboženskú slobodu, a zákonom čís. 218/1949 Zb. tak ako ho vykladajú súdy, niesie žiadne logického súvisu. Vo svetle trestných stíhaní sa javí článok 32 Ústavy ako úplne bezobsažný, ktorý vobec nechráni veriacich občanov.

Obrana s poukazom na vyhl. čís. 120/1976 Zb. Obžalovaní sa bránia - okrem iného - tým, že činnosť záktorov ich súdia, dovoluje článok 18 Medzirárodného paktu o občianskych a politických правach, uverejneného v Zbierke zákonov ČSSR pod číslom 120/1976. V odôvodnení rozsudku súdy sa väčšinou o tejto obrane vobec nezmieňujú. Tým porušujú § 125 trestného poriadku, ktorý im ukladá vyporiadať sa s celou obranou obžalovaného. Ak sa výnimočne zmienia o tejto obrane, snažia sa ju vyvrátiť pomocou článku 18 ods. 3 Paktu. Výklad tohto ustanovenia Paktu, ako ho používajú súdy, neznesie právnu kritiku.

Výška trestu. Trestná sadzba § 178 obsahuje trest do dvoch rokov odňatiá slobody. Doteraz uložené tresty sa pohybujú zväčša v rozprati do jedného roku, ale sú známe prípady, kedy trest prevyšil jeden rok. Z uložených trestov je približne polovica repodmienečných a polovica podmienečných. Ku koncu skúmaného obdobia prevládajú nepodmienečné tresty.

Osobný a občiansky profil stíhaných. Vo všetkých známych prípadoch stáli pred súdom ľudia osobne a občiansky bezúhonní. Ak nešlo o dôchodcov, vo svojich najrôznejších zamestnaniach patrili medzi dobrých až vzorných pracovníkov. Túto skutočnosť potvrdzovali posudky na stíhaných, ktoré na žiadosť vyšetrovacích orgánov zaslali národné výbory z miesta ich bydliska, prípadne ich zamestnávateľa. Posudky sa stali súčasťou trestného spisu. Jedinou trestnou činnosťou obžalovaných bola ich náboženská angažovanosť.

K aktuálnym otázkam náboženskej politiky

Pod uvedeným názvom priniesol týždenník Nové slovo dňa 19.8.1982 článok dr. Karla Hrúzu, vedúceho Sekretariátu pre veci cirkevné Úradu Predsedníctva federálnej vlády ČSSR.

V článku autor načrtáva zásady cirkevnej politiky v našom štáte ...

V úvode cituje dr. Hrúza článok 32 Ústavy ČSSR zo dňa 11. 7.1960:

"1. Sloboda vyznania je zaručená. Každý môže vyznávať akúkoľvek náboženskú vieri alebo byť bez vyznania, až vykonávať náboženské úkony, pokiaľ to nie je v rozpore so zákonom.

2. Náboženská viera alebo presvedčenie nemôže byť dôvodom na to, aby niekto odopierať plniť občiansku povinnosť, ktorá mu je uložená zákonom."

Tento článok 32 Ústavy zaručuje podľa dr. Hružu plnú náboženskú slobodu. Avšak práve v nôm je typické právne podchytenie slobody náboženstva u nás. Už v tomto základnom zákone štátu sa uzákonuje ohromná šírka výkladu problematiky tak, aby mohla priprieť to, čo vlastne povoluje. V tomto zmysle potom štátna moc uplatňuje proti veriacim napr. zákony o hospodárskom zabezpečení cirkví / z r. 1949/, alebo § 178 tr. zákona o štátnom dozore nad cirkvami alebo náboženskými spoločnosťami.

Ďalej dr. Hruža vypočítava, čo všetko socialistický štát robí pre náboženstvo, povolené cirkvi a náboženské spoločnosti. "Prispeva na opravu kostolov, zvýšil platy duchovným" - to je vlastne všetko, na čo si dr. Hruža pri tejto príležitosti spomenul. K tomuto chceme len dodať, že keď sme citovanú výšku vynaložených štátnych príspevkov na opravy kostolov delili približným počtom kostolov, vychádza príspevok na jeden kostol cca 20 000 korún.

Už tradične v otázkach náboženskej politiky sa najväčšia pozornosť venuje rímsko-katolíckej cirkvi. Dr. Hruža znova vyslovuje podporu "vlasteneckým" knazom združeným v ZKD PIT a vyslovuje "počudovanie" nad postojom Svätej Stolice, ktorá v marci t.r. vydala "bulu" o zakaze činnosti knazov v politických hnutiach a združeniach.

V otázke rozhovorov medzi Vatikánom a pražskou vládou dr. Hruža tvrdí, že je mnoho otázok, ktoré by bolo dobré prerokovať, napr. uzavretie problému tajných biskupov. K problému obsadenia prázdnych biskupských miest napísal: "Otvorene treba povedať, že čsl. strana nemôže prijať v rokovanií s Vatikánom také návrhy, ktoré sú v rozpore s princípmi základných zákonov, ktoré upravujú vzťahy cirkvi k nášmu štátu".

Ako sme už spomenuli, autor v tomto článku načrtáva zásady cirkevnej politiky u nás. Pri jeho rozbore však môžeme konštatovať, že článok nedalej sleduje zámerne rozpornú líniu náboženskej politiky, ktorej konečným cieľom je postupné umrtvenie náboženského života v našej republike.

AKTUALITY

Z domova

Situácia ohľadne Združenia Pacem in terris sa vyvíja asi nasledovne:

po návrate z Ríma a po trojtýždňovom moratóriu, ktoré prijali všetci naši biskupi, kardinál Tomášek poslal všetkým kapitulným vikárom Čiech a Moravy originál Vyhlásenia Posvätnej kongregácie spolu s odpoveďou kardinála Odđiho, v ktorej tento oficiálne potvrdzuje, že Vyhlásenie sa v ČSSR týka ZKD PIT a spolu s komentárom, ktorý k tomuto Vyhláseniu priniesol časopis Osservatore Romano. V sprievodnom liste pán kardinál žiadal kapitulných vikárov, aby tieto dokumenty postúpili na všetky svoje dekanáty a z nich aby vec prešla až ku knazom. Odpoveď českých a moravských kapitulných vikárov možno zhrnúť asi takto:

kapitulný vikár Českobudejovický J. Kavale prečítať tieto dokumenty na knazských rekolekciách, prehlásil, že vystupuje z PIT /v Čechách sú knazi riadnymi členmi PIT, kym na Slovensku sú len pozývaní na jednotlivé zasadania/ a vyzval všetkých knazov, aby urobili to isté. Biskup Vrána a kap. vikár brnenský L. Horký vystúpili z PIT, avšak oficiálne nepodali vec ďalej. Postoj královohradeckého kap. vikára K. Jonáša a litomerického kap. vikára J. Hendrycha sa zdá byť problematický.

Na Slovensku do dnešného dňa žiadny kapitulný vikár nedostal originál Vyhlásenia, hoci Svätá Stolica pre nich tieto dokumenty doručila predsedovi ZOS J. Ferancovi.

Spišský kap. vikár Š. Garaj si vyžiadal preto jeho originál od pána kardinála a po jeho obdržaní ho osobne prečítal na rekolekciách v jednotlivých okresoch spišskej diecézy. Po prečítaní tohto dokumentu spišskí knazi zatlieskali. V ostatných slovenských diezézach sa ohľadne vyhlásenia nič nepovedalo. Postoj predstaviteľov košickej, rožňavskej a banskobystrickej diecézy je vážne problematický.

25.5.1982 poslali predstaviteľia PIT /Veselý, Hendrich, Adler, Navrátil, Zabák / list všetkým biskupom a ordinárom v ČSSR. V tomto liste sa tvrdí, že Vyhlásenie sa netýka ZKD PIT a signatári listu žiadajú predstaviteľov našej Cirkvi, aby v tomto duchu vystupovali na najvyššom cirkevnom fóre. Tento list u nás už každý pozná, chceme len upozorniť na jednu vec. V liste sa píše, že "činnosť Združenia je od prvopočiatku opretá o pápczske dokumenty Druhého vatikánskeho koncilu a po občianskej stránke aj o zákon na ochranu mieru". Je to narážka na to, že každý, kto by chcel nejakým spôsobom vystupovať proti PIT, mohol by byť obvinený z porušenia tohto zákona a teda trestne stíhaný.

Kardinál Tomášek odpovedal 18.6.1982 na tento list veľmi jasne: "Vyhlásenie sa týka ZKD PIT". 11.7.1982 list PIT-u uverejnili české aj slovenské Katolícké noviny. Po tomto publikovaní kard. Tomášek 15.7.1982 poslal Sekretariátu ZKD PIT v Prahe oficiálne cirkevné pokarhanie /celý text prinášame/. Aj český a slovenský vatikánsky rozhlas reagovali na KN z 11.7.1982. Vysielali ešte raz text Vyhlásenia a známy list kardinála Oddího kardinálovi Tomáškovi, v ktorom sa hovorí, že PIT spadá pod toto Vyhlásenie.

Ako sme už spomenuli, tesne po zverejnení Vyhlásenia, keď ešte nebolo jasné, ako sa naše duchovenstvo zachova, štátnej správa bola pripravená urobiť kompromis, ktorý mal spočívať v zmene ideo-vej náplne PIT. Táto alternatíva do určitej mieri ešte stále zostáva v zálohe / svedčí o tom te, že na teologicko - mierovom seminári 23. - 26.8.1982 v Hradci Králové, ktorý organizoval PIT, hlavnou tému bola koncilová konštitúcia " O posvätej liturgii /. Medzitým sa však štátnej správe presvedčila, že istý počet kňazov vrátane niektorých predstaviteľov diecéz, je pripravený neuposlúchnuť v tomto prípade Svätú Stolicu. A preto zaujala odrazu nekompromisné stanovisko.

Vedúci predstaviteľia PIT na svojom zasadení 8.7.1982 v Prahe medzi iným vyhlásili: "Združenie s podporou cirkevných predstaviteľov vytvorí podmienky pre zintenzívnenie činnosti s predpokladom zapojenia ďalších oltárnych spolubratov" /KN 18.7.1982 článok Žiť a pracovať v mieri/. Vo vystúpení K.Hrúzu v televízii a v časopise Nové slovo bolo jasne povedané, že " za týchto okolností" /t.j. pokial sa Vyhlásenie bude týkať PIT/ nemožno pokračovať v jednaniach s Vatikánom.

Asi prvýkrát v dejinách nášho národa Katolícke noviny z 25. 7.1982 prinášajú článok, v ktorom je otvorené napadnutá Svätá Stolica /článok Sekretariátu pre veci cirkevné MK: Právo a povinnosť/.

25.8.1982 slovenské vysielanie vatikánskeho rozhlasu prihľadalo správu, že K.Hrúza oznamil zástupcovi tlačovej kancelárie AFP, že pražský arcibiskup kardinál Tomášek a apoštolský administrátor trnavský biskup Gábriš žiadali rozpustenie hnutia PIT v duchu dekrétu vydaného v marci t.r. Kongregáciou pre klérus. Podľa K. Hrúzu, čsl. úrady túto žiadosť kategoricky a definitívne zamietli lebo - ako prehlásil, " hnutie je chránené našou Ústavou a zamedzíme akékolvek prenasledovanie jeho členov". Zároveň vysoký vládny predstaviteľ 23.8.1982 upozornil katolícku hierarchiu v ČSSR, aby neuplatňovala proti hnutiu PIT vatikánsky dekrét, ktorý zakazuje kňazom členstvo v politických združeniach. Hnutie PIT, založené v r.1971 združuje - podľa neho - viac ako polovicu čsl. kléru.

V tejto situácii by bolo teda najvné, zakrývať si oči pred skutočnosťou. Ak chceme zostať verní Svätej Stolici, tak všetko sme ruje zrejme k morálnej konfrontácii. A nikto z nás sa asi nevyhne otázke: Ako sa v tejto situácii zachovám ja?

List kardinála Tomáška Sekretariátu PIT:

V Praze 15. července 1982.

Pokoj a Dobro !

Poslal jsem Vám dopis jako odpověď na Váš dopis v záležitosti PIT. Zdůvodnil jsem závažnost prohlášení kongregace pro klerus ze dne 8. března t.r. z toho hlediska, že bylo vydáno ze zvláštní iniciativy Sv. Otce Jana Pavla II. a s jeho výslovným schválením a to pro celou Církev, takže má mimorádnou velkou závažnost.

K tomu jsem Vám dal v českém prekladu tři přílohy:

1/ Prohlášení kongregace pro klerus z 8. března. 2/ Identita katolického kněze /redakční komentár deníku "L'Osservatore Romano" a 3/ Písemnou odpověď prefekta kongregace pro klerus kard. Oddi na moje dva dotazy. První byl: "Vztahuje se prohlášení kongregace z 8. března i na "Pacem in terris"? Odpověď: "Ano." Dopis jsem zakončil slovy: "Roma locuta - causa finita!"

Dosud jsem neobdržel od Vás odpověď na tento dopis, ale "Katolické noviny" v čísle 28. ze dne 11.7.1982 uveřejnily článek s titulem Ve verné službě Církvi a vlasti a to bez podpisu !/. Z obsahu je patrné, že to podáva kněžské sdružení "Pacem in terris".

Ponevadž toto prohlášení kongregace pro klerus je mimořádným způsobem podepreno autoritou Sv. Otce Jana Pavla II., je pro verícího člena římskokatolické Církve otresné, že u nás některí kněží jsou schopni v Katolických novinách pro celou verejnost napsat, že nehodlají respektovat toto prohlášení a k tomu ještě podrážděně prohlašují: "Tato aktuální služba života a míru presvedčivě opravnuje existenci kněžského mírového hnutí Pacem in terris a podněcuje ho k jeho intenzívnejší činnosti."

Avšak každý normálně myslící křesťan a tím spíše kněz ví, že práce pro mír v oblasti naší Církve nemá svůj začátek v kněžském mírovém hnutí, ale trvá již od počátku Církve. Z evangelia víme, že už při narození našeho Spasitele Ježíše Krista andělé vyhlásili: "Pokoj lidem ..." A Kristus zmrtvýchvstalý pozdravil apoštoly slovy: "Pokoj vám ..."

Toto poselství pokuje, míru Církev hlásala a hlásat bude! Velmi výrazně toto poselství pokuje, míru, Církev vyhlásila na II. vatikánském koncilu. K tomu pristupují nesčetná prohlášení pro pokoj, mír, zvláště papežů poslední doby. V Římě je také ústředí pro tuto práci "Justitia et Pax" /Spravedlnost a mír/.

Církev zdůrazňuje především pokoj, mír s Bohem, neboť tento pokoj, mír, je hlavní podmínkou, aby byl pokoj, mír, také mezi lidmi. Teprve tehdy, až si lidé plně uvědomí, že mají společného nebeského Otce, pochopí, že jsou mezi sebou jako bratři a sestry a proto si muzejí podávat ruce k vzájemné pomoci, a ne, aby velké množství bratří a sester nechali hynout nedostatkem, nemocemi, anebo aby ubližovali, vraždili nebo dokonce propadali šílenství výroby nukleárních zbraní k hromadnému ničení.

A právě v tomto zaměření musíme vidět pokoj, mír, my křesťané, zvláště kněží. Mír v pravdě, ve spravedlnosti, v lásce. s plným respektováním všech základních lidských práv, svobod, a to ve všech oblastech světa.

Tímto prohlášením Vašeho demonstrativního nesouhlasu s prohlášením kongregace pro klerus z 8. března, které bylo vydáno z podnětu a s výslovným souhlasem Sv. Otce Jana Pavla II., dopustili jste se hrubého přestupku proti církevní kázni a proto jsem povinen Vám vyslovit důtku.

Ano: "Blahoslavení šířitelé pokaje, neboť oni budou nazváni Boží děti!" /Mat.5,9/. Vy však svým článkem v Katolických novinách z 11. července jste vyvolali mezi věrnými věřícími a spolubratry ne-pokoj.

V kněžském bratrství

František kard. Tomášek
arcibiskup - metropolita
primas český

+ + +

28. septembra slávi český národ sviatok svojho národného svätcu sv. Václava /907 - 929/, kniežata a hlavy českého štátu. Využívame túto príležitosť, aby sme poslali do Prahy a do Brna srdečné pozdravy a blahoželania. Sv. Václav vie, aká je už dnes úzka a účinná súčinnosť veriacich z oboch strán rieky Moravy. Všetko nasvedčuje, že súčinnosť sa bude ďalej prehľbovať, pretože naše snahy sú zbiehavé.

Nová česká špiritualita je nám na Slovensku zdrojom inšpirujúcich podnetov, na druhej strane prijmeme v pokore pred Bohom, ak prvky slovenskej nábožnosti, modernej alebo tradičnej, nájdú odozvu medzi Čechmi.

Na inom mieste tohto časopisu informujeme o poslednom vývoji pri presadzovaní do praxe v Československu Vyhlásenia Posvätnej kongregácie pre klérus o niektorých organizáciách zakázaných pre knazov. Možno predpokladať, že odhodlaný postoj niektorých predstaviteľov českého a slovenského episkopáti v tejto otázke je im navzájom posilou a nielen morálnou.

Tto sú niektoré myšlienky ku sviatku sv. Václava, tohto symbolu kresťanskej štátnosti v stredovekej Prahe.

+ + +

Dňa 6.8.1982 mala v Bratislave domovú prehliadku Helena Gondová, 33-ročná pracovníčka Technickej ústredne spojov v Bratislave.

Po r. 1968, keď za "pražského jara" povolili otvorenie tretej bohosloveckej fakulty v ČSSR v Olomouci, študovalo tam aj niekoľko dievčat, medzi nimi aj H. Gondová. Prakticky od vtedy bola predmetom pozornosti ŠTB. Domovú prehliadku vykonali s odôvodnením, že políciu bolo hlásené, že sa do jej bytu nosia balíky a je podezrenie, že to je materiál z trestnej priekupníckej činnosti. Gondovej zabavili väčšie množstvo náboženskej literatúry. O niekoľko dní po tom, 12.8.1982 ju zatkli. Obviňujú ju zo spáchania trestného činu marenia dozoru nad cirkvami podľa § 178 tr. zák.

Zrejme ŠTB, ktorá sa zameriava v poslednom období na laický apoštolát, považuje z laikov za najnebezpečnejších tých, ktorí majú za sebou štúdium teologie.

V súvislosti s H. Gondovou bol vypočúvaný aj rad ďalších laikov.

+ + +

Dňa 30.8.1982 bol v Bratislave zatknutý 26-ročný pracovník stavebného podniku v Bratislave, František Novajovský.

Tesne pred zatknutím mal v byte domovú prehliadku, ktorá trvala od 10. hod. predpoludním do 11. hod. v noci.

František Novajovský sa od maturity štyrikrát hlásil na štúdium teologie na bohosloveckej fakulte v Bratislave. Štátna bezpečnosť ho viackrát predvolala a slúbovala mu prijatie na CMBF v Bratislave v prípade, že bude ochotný s ňou spolupracovať. Je taktiež obvinený z porušenia § 178 tr. zákona. Uvalenie väzby podpísal dr. Miloslav Jakšík, námestník Mestského prokurátora v Bratislave.

+ + +

Spišský kapitulný vikár Štefan Garaj napísal pastiersky list ku sviatku sv. Cyrila a Metoda. Ministerstvo kultúry SSR mu nedovolilo predložiť ho Zboru ordinárov.

Zo zahraničia

Rozhodnutie Jána Pavla II. o odsune termínu jeho druhej návštavy v rodnom Poľsku svedčí o jeho rozvážnosti a pokornom hľadaní a nasledovaní Božej vôle.

Tak ako napriek varovným hlasom neváhal uskutočniť v pôvodnom termíne jarnú túr do Anglicka a podnikol úplne nečakanú návštavu Argentíny v dobe falklandskeho konfliktu /výsledok oboch ciest potvrdil správnosť smelého rozhodnutia/, teraz napriek niektorým opačným odporúčaniam a želaniam termín presunul.

Už pri prvej ceste do Poľska v r. 1979 pôvodný termín aj rozsah návštavy sa zmениl, a ako sa ukázalo, sám priebeh túre a jej trvale plodné účinky plne potvrdili pápežovo riešenie, vychádzajúce zo zrelej, premodlenej úvahy. Tak je tomu aj teraz.

Presun termínu poskytuje poľskej vláde časový priestor na preukázanie vierochnosti a úprimnosti jej úsilia o spoločenskú dohodu a národné zmierenie. Len v atmosfére súladu spoločenských síl a všetkých ľudových vrstiev je nádej na politické uspokojenie, nevyhnutné pre hospodársku reformu. To zase posilní pozíciu vlády v zahraničnopolitickej oblasti, rozšíri priestor pre jej nezávislosť. Druhým dôsledkom pápežovho rozhodnutia je cieľavedomý pastorečný program duchovnej prípravy na príchod Sv. Otca - oznamený primasom Glempom, ktorý zasahuje do každej farnosti a oslovuje každého veriacoho osobne. Hlboká duchovná očista a obnova jednotlivcov, rodín a celého Božieho ľudu sú predpokladom a podmienkou zdravého sociálneho, politického a kultúrneho života.

Ján Pavol II. miluje svoju vlast, hrdo sa hlási k svojmu národu a nikto viac ako on si nemôže priať a tiež o to usilovať, aby jeho príchod do Poľska bola začiatkom nového rozmachu národných dejín a poľskej cirkvi, čo bude mať nemalý vplyv na zjednotenie západnej a východnej cirkvi a pre ideu kresťanskej Európy.

Modlime sa za to vrúcne s našimi poľskými bratmi a sestrami!

+ + +

Na 41. zjazde Prvej Katolíckej slovenskej jednoty v USA a v Kanade v auguste t.r. sa zúčastnil arcibiskup Jozef Tomko. Celebroval slávnostnú zahajovaciu sv. omšu v chráme sv. Šimona v Chicagu. Počas sv. omše v homílii okrem iného vyslovil polutovanie nad tým, že Cirkev na Slovensku žije v súčasnosti v podmienkach katakomb.